

Thomas Christensen: Ja, der kunne jo blive stof til et langt foredrag, men det skal jeg afholde mig fra. Jeg havde sådan set ikke ventet, at min stiltfærdige jomfrutale skulle give anledning til noget større postyr.

Jeg vil da gerne sige, at jeg har ikke i min første tale nævnt ordet „forpagtere“ — det var hr. Svend Haugaard, der brugte det senere — jeg sagde udtrykkeligt „bestyrere“, „funktionærer“ og „daglejere“.

Så er der det spørgsmål, hvor hr. Niels Ravn konstaterer at vi ikke er enige — det havde jeg heller ikke ventet — og det er jo et ret afgørende spørgsmål. Nu tager hr. Niels Ravn landbrugsministeren med som forkæmper for selvejjet, og jeg kan da ikke vide bestemt, hvad landbrugsministeren mener, men det, som efter min mening er det væsentlige for en landmand, det er, at han har den frie brugs- og bestemmelsesret over sin ejendom og har muligheden for at høste hele udbyttet af sit arbejde. Det kan han lige så vel gøre, når han har skøde på ejendommen, som hvis han er jordrentebruger — dem har vi jo endnu nogle af — eller hvis han er forpagter,

Ser vi dernæst på spørgsmålet om byfolks køb af landbrugsejendomme, så er det jo et faktum, at når landbrugspriserne ligger dér, hvor de ligger i dag, det vil sige oppe over det rentable, skyldes det bl. a. de store køb af landejendomme, foretaget af folk fra andre erhverv; det kommer man ikke uden om, og det gør det vanskeligere for de unge landmænd.

Til slut vil jeg gerne sige, at hvis man i det høje folketing vedtog det lovforslag om købsret, som hr. Poul Dam har fremsat, og så, som jeg har foreslået, nu lod landet, samfundet, staten, overtage landbrugsejendommene efterhånden, så var man ude over spørgsmålet om byfolks mulighed for at købe landbrugsejendomme.

Svend Haugaard: Hr. Niels Ravn mente, at jeg var kommet for langt ud med at forlange yderligere kautionslån ud over de 90 pct. Der er jo noget, der hedder etableringslån, og det var i den forbindelse, jeg nævnte det. I forbindelse med bankernes etableringslån sker det meget ofte, at en del af de unge ikke kan skaffe de kautioner, der skal til; der skal som bekendt kaution til det etableringslån på de ca. 30.000 kr.,

enhver kan opnå, og det, der interesserer mig, er altså, om der er mulighed for også at stille anden kaution til rådighed, som kan træde i stedet for den kaution, de ikke kan opnå mellem familie, venner osv.

Med hensyn til bylandmændene kan jeg svare hr. Niels Ravn og hr. Peter Larsen under ét. Jeg fik jo da et ret klart svar fra hr. Niels Ravn om, at man ikke tillægger dette spørgsmål betydning. Det tror jeg for så vidt gerne i de kredse; det var jo heller ikke derfra, jeg havde ventet det mest positive svar; men når jeg så til gengæld blev spurgt om, hvad vi ellers vil gøre, for man har to gange fra radikal side fremlagt et forslag uden en eneste konstruktiv tanke, så turde det nok være at sætte tingene noget stærkt op. Vi har fremsat et forslag til en folketingsbeslutning om, at man skal tage hele dette spørgsmål op til vurdering og undersøgelse, og så er der altså nedsat en landbokommission, der arbejder med spørgsmalet. Jeg skal ikke benægte, at det kan være rimeligt at afvente resultaterne derfra, men de er jo så småt ved at sive ud og foreligge. Jeg ved da f. eks., at landboforeningerne er ret stærkt interesseret i dette spørgsmål og er åbne over for det som noget vigtigt og betydningsfuldt for hele generationsskiftet, og derfor kan det vel være rimeligt, at man ved denne lejlighed ikke bare proklamerer, at en sådan konstruktiv tanke kan komme fra radikal side og måske også fra landbokommissionens side, men at man også stiller det spørgsmål: er man inden for partierne overhovedet opmærksom på problemet? Har man vilje til at løse det? Ønsker man at være med til at løse det? Ser man det overhovedet? Eller er man helst fri for overhovedet at tale om det? Det er i virkeligheden det, der er afgørende for, om der er chance for, at vi kan komme videre med det.

For os er det et meget betydningsfuldt problem, og jeg er overbevist om, at det også er det for de unge, og derfor vil jeg gerne svare hr. Antonsen, som jeg meget nødig vil blive svar skyldig, når han spørger mig, hvem der skal købe ejendommene, og så samtidig siger, at jeg vil komme til at gøre de ældre en bjørnetjeneste. Det tror jeg ikke jeg vil, medmindre hr. Antonsen mener, at der skal være en pris på landbrugsejendomme, der ligger væsentligt hø-